

Nasıl Bir ÜNİVERSİTE

Nasıl Bir REKTÖR İstiyoruz?

Eğitim Sen Yükseköğretim Bürosu (YÖB)
Mayıs 2012

Üniversiteler sermaye mantığıyla yeniden düzenlenmekte ve işletilmekte, piyasa norm ve değerlerini benimsemeye zorlanmaktadır. Performans uygulamaları ile üniversiteler kendi yaratacakları kaynaklara, döner sermaye gibi kamu bütçesi dışındaki gelirlere bağımlı hale getirilmiştir. Geldiğimiz aşamada üniversiteler vakıfları, şirketleri, taşeronları, teknoparkları, döner sermaye uygulamaları, ticarileşmiş yerleşkeleri ile birer işletmeye dönüşmüştür. Üniversitelerimiz salt diploma ve unvan dağıtan ve işgücü piyasasını besleyen bir kuruma indirgenmiştir.

Neoliberal politikaların bir sonucu olarak esnek ve güvencesiz çalışma üniversitenin yeni istihdam rejimidir. Özellikle araştırma görevlilerinin iş güvencesini ellerinden almaya yönelik uygulamalar üniversitenin geleceğini yok etmektedir. Üniversitede artık taşeronlarla yürütülen hizmetler, üniversite emekçilerinin güvencesiz ve sendikasız çalıştırılmasına yol açmaktadır.

Üniversitelerdeki hiyerarşik ve eşitsiz ilişkiler, itaat ve korku kültürünü yaygınlaştırıp akademisyenleri kişiliksizleştirmektedir. İşsiz kalma korkusu, akademisyenlerin pek çok keyfi ve anti-demokratik uygulamaya boyun eğmesi ve sindirilmesiyle sonuçlanmaktadır. Böylece sistemin istediği pasif ve koşulsuz itaat eden akademisyen tipi yaygınlaşmaktadır.

Üniversitenin düşünce gelenekleri dağıtmakta, üniversiteye bir bilim kurumu işlevi yükleyen eleştirel aklın yerine faydacı akıl, araçsal düşünce ve bu yöndeki eylem biçimleri yerleştirilmektedir. Yalnızca metalaşabilecek fikirlere değer verilmek istenmektedir. Fikirlerin ekonomik değerleri cinsinden projelere dönüştürülmesi dayatılmakta ve bilim insanı bir pazarlamacı ya da girişimci gibi ele alınmaktadır. Bu doğrultuda "üniversite-sanayi işbirliği" olarak adlandırılan proje aslında üniversitenin sermayenin emrine verilmesi çabasıdır. Bu yolla üniversiteler "satılabilir" bilgi üretmeye zorlanmaktadır.

Bilim dünyasında yaşanan ticarileşmenin geldiği boyutla birlikte toplumsal sorumluluklarından sıyrılmış bilim insanları, toplumun bilime olan güveninin sarsılmasına yol açmıştır. Oysa üniversitelerin ulusal ve uluslararası boyuttaki sosyal, ekonomik ve siyasal gelişmelere dair bilimsel bilgi üretmek bunu toplumla paylaşma görevleri vardır. Üniversite her türlü tahakkümden arınmış, demokratik bir tartışma ortamını geliştirmek ve bundan toplumun yararlanmasını sağlamakla görevlidir.

Akademik özgürlüğün, ifade özgürlüğünün ve üniversitelerin yönetsel özerkliğinin sağlandığı bir sistemde YÖK gibi düzenleyici bir üst kurula gerek kalmaz. YÖK yerini, üniversitelerin doğrudan temsil edildiği demokratik bir üst

kurula bırakmalıdır. Bu üst kurulun görevi, eğitim politikalarını belirleme, yükseköğretim kurumları arasında eşgüdüm sağlama ile kısıtlı olmalıdır. Bu kurulda demokratik bir yapılanmanın gereği olarak öğretim elemanları, öğrenciler, işçiler ve memurların örgütlü yapıları yer almalıdır.

Üniversitelerin demokratik ilkeler etrafında yeniden örgütlenmeleri iç işleyişlerinin demokratikleşmesi ve bilimsel bilginin ulaşılabilir ve paylaşılabılır hale gelmesi için gereklidir. Bizler,

- Öğrencisinden çalışanına kurumun içerisinde yer alanların iktidarla kurdukları ilişki açısından “özgürlüğü”,
- “Öğrenenin”den, “öğreten”ine kadar, herkesin bilginin üretiminin ortak özneleri olmaları açısından “eşitliği”,
- Bir üretken güç olarak bilgiyi ve bilgi üretimini denetlemeyi değil, onu üreten güçlerin geliştirilmesini ve çeşitlenmesini temel alan,
- Özgürlüğü kendisini oluşturanlar için isteyen bir üniversite istiyoruz.

Dolayısıyla;

- Başta Bologna Süreci olmak üzere üniversiteyi küresel sermayenin hizmetine sokmaya dönük hiç bir uygulama kabul edilemez.
- Eğitim temel bir haktır ve herkesin parasız yararlanabileceği kamusal bir hizmettir; piyasa koşullarına asla terk edilemez. Öğrenci harçları, özelleştirme eğilimlerini güçlendirmektedir, tamamen kaldırılmalı, öğrencilere eğitim ve araştırma gereçleri, barınma, beslenme ve ulaşım parasız sağlanmalıdır.
- Üniversitenin kendi kaynaklarını yaratması adı altında yürütülen özelleştirme uygulamalarına son verilmelidir. Yükseköğretimde özelleştirme yerine kamu finansmanı esas alınmalıdır.
- Bilginin ürün ve teknolojiye dönüştürülmesinde kamu yararı gözetilmeli, araştırma ve geliştirme çalışmaları kamu yararı önceliğiyle yeniden düzenlenmeli, bireyci, rekabetçi bilgi üretimi yerine kolektif bilimsel üretim; bilginin özel mülkiyeti yerine de kamusal mülkiyeti esas olmalıdır.
- Üniversite, piyasanın ihtiyacı olan bilgi ve elemanı üretmek yerine, evrensel kültürün ve eleştirel aklın verildiği bir kurum olmalıdır.

- Üniversite toplum katında saygınlığını artırmak ve toplumla bağlarını güçlendirmek için ülke ve toplumun sorunlarına duyarlı ve onlara yönelik çözümler üretme çabasında olmalıdır.
- Atama ve yükseltme ölçütleri, yayın sayısına değil niteliğine; ne ölçüde yeni bilgi üretildiğine, yayının yarattığı bilimsel etkiye ve toplumsal katkıya göre belirlenmelidir.
- Rektör yardımcıları, fakülte dekanı, enstitü ve yüksekokul müdürü, üniversite genel sekreteri gibi hertürlü yöneticinin belirlenmesinde ve kurulların oluşumunda, tüm karar ve denetim süreçlerinde üniversite bileşenlerinin tümü yer almalıdır. Kararlarda kişilerin değil, kurulların egemenliği esas alınmalıdır.
- Üniversiteler; "güvenlik kaygıları" bahane edilerek kurgulanan kısıtlayıcı/gözetleyici fiziksel mekânları ile halka kapalı/uzak, öğrenci ve öğretim elemanını izole eden yerler haline gelmiştir. Üniversitenin kameraları, turnikeleri, tel örgüleri ve demir parmaklıkları sökülmelidir.
- Üniversitede etnisite ve cinsiyet başta olmak üzere her türlü ayrımcılığa son verilmelidir. Bu amaca yönelik etik kurullar oluşturulmalı, var olan kurulların da etkili çalışması sağlanmalıdır.
- Kadınlara yönelik psikolojik, fiziksel taciz ve şiddet kabul edilemez. Üniversitede kadına yönelik pozitif ayrımcılık politikaları uygulanmalıdır.
- Üniversitelerde mobbing (işyerinde psikolojik yıldırma), başta iş güvencesinin ortadan kaldırılması, kişilere aşırı yetkiler tanınması ve mevcut hiyerarşik yapıdan kaynaklı olarak, ciddi bir sorun haline gelmiştir. Bunun önüne geçecek politikalar ve mekanizmalar üretilmeli, kurullar oluşturulmalıdır.
- Üniversite, öğrencisi, öğretim üyesi, idari personeli ve emekçileriyle bir bütündür. Üniversite emekçilerinin ve öğrencilerin örgütlenme ve siyaset yapma hakları önündeki tüm engeller kaldırılmalı, tüm üniversite emekçilerine koşulsuz iş güvencesi sağlanmalı, toplu sözleşmeli, grevli sendika hakkını kullanmaları yönünde engelleyici değil, kolaylaştırıcı olunmalıdır.
- Rektörlük seçimlerinde seçilenin değil atananın onaylandığı sistemden vazgeçilmeli, tüm üniversite bileşenlerinin oylaması sonunda en yüksek oyu alan aday rektör olarak atanmalıdır.

Bir üniversite rektörünün yukarıda belirtilen ilke ve kuralları benimsemiş olmasını bekleriz.

ÖZGÜR BİLİM

**ÖZGÜR
ÜNİVERSİTE**

**GÜVENCELİ
ÇALIŞMA**

EĞİTİM SEN
Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası

Cinnah Cad. Willy Brandt Sk. No:13 Çankaya/ANKARA 06680

Tel: (0.312) 439 01 14 (pbx) / Fax: (0.312) 439 01 18

E-posta: bilgi@egitimsen.org.tr / Web: www.egitimsen.org.tr

NASIL BİR ÜNİVERSİTE NASIL BİR REKTÖR ?

Öğrencisinden çalışanına kurumun içerisinde yer alanların iktidarla kurdukları ilişki açısından “özgürlüğü”,

“Öğrenenin”den, “öğreten”ine kadar, herkesin bilginin üretiminin ortak özneleri olmaları açısından “eşitliği”,

Bir üretken güç olarak bilgiyi ve bilgi üretimini denetlemeyi değil, onu üreten güçlerin geliştirilmesini ve çeşitlenmesini temel alan,

Özgürlüğü kendisini oluşturanlar için isteyen bir üniversite,

İSTİYORUZ.

